

LET'S
TALK
ABOUT
TECH

EHS en Juridische (on)mogelijkheden

Martine Vriens

Juridisch adviseur EMV en medeoprichter Let's Talk
About Tech

Wie ben ik?

2019 Medeoprichter Stichting Stop5GNL. Streven om de uitrol van 5G in Nederland te stoppen via een kort geding tegen de staat

2018 Medeoprichter Let's Talk About Tech, groep van experts die streven naar veilige, menselijke en duurzame technologie

Vanaf 2016 - Juridisch adviseur EMV en gezondheid

2003-2014 (senior) juridisch adviseur VluchtelingenWerk

E-mailadres: martinevriens@hotmail.com

Wat ga ik vertellen?

- Met welke onderwerpen en (rechts)gebieden krijg je te maken
- Acties op juridisch gebied
- Ervaringen
- Een goed dossier
- Belang artsen(rapportages)
- Definitie/erkenning EHS
- “EHS bestaat niet”
- Casussen
- Eisen en mogelijkheden medische rapportage
- Jurisprudentie nationaal en internationaal
- Slotopmerkingen
- Oproep melden discriminatie College voor de Rechten van de Mens

Waar krijg je mee te maken?

Werk – wonen – gezondheid/artsen – onderwijs – zendmasten - toegankelijkheid in het algemeen/discriminatie

Instanties/personen: werkgever, UWV, gemeente, (bedrijfs)artsen, GGD, Veilig Thuis, GGZ

Rechtsgebieden: arbeidsrecht, bestuursrecht, omgevingsrecht, sociaal zekerheidsrecht, gezondheidsrecht, familierecht, consumentenrecht, letselschade

Procedures: werkgever, UWV, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz), Tuchtcollege, Nationale Ombudsman, College voor de Rechten van de Mens (CvRM), de Staat, Reclame Code Commissie

Juridische acties op het gebied van EMV

- Klacht over bedrijfsarts bij Regionaal en Centraal Tuchtcollege
- Klacht bij Nationale Ombudsman over werkwijze UWV “Gelet op de ernst en lange duur van de klachten en de regelmatige controles bij de bedrijfsarts, had met het oog op het vereiste van maatwerk van het UWV verwacht mogen worden dat de verzekeringsarts verzoekster zelf had gezien.”
- Procedure werkgever
- Procedure UWV over arbeidsongeschiktheid
- Procedure gemeente, verzoek om voorzieningen vanuit de Wmo
- Verzoek tot rectificatie van rapportage psychiater
- Klacht over reclame van KPN bij Reclame Code Commissie en Agentschap Telecom
- Kort geding tegen de NL staat om de uitrol van 5G te stoppen
- Adviseren EHS'ers, o.a. UWV, Wmo, gedwongen behandeling/opname (Wvggz), over rapportages artsen, uithuisplaatsing kind

Ervaringen

- Positieve en negatieve uitkomsten
- Veel gehoord “Het heeft geen zin, EHS wordt niet erkend” “EHS wordt bij de huidige stand van de medische wetenschap niet algemeen erkend als ziekte of gebrek. “EHS geen medisch objectiveerbare aandoening” Klopt dit?
- Moet EHS erkend zijn om je klachten erkend te krijgen/je recht te halen?
Richten op EHS en/of klachten?
- Wel of niet procederen?
- Hoe? Er bovenop zitten of niet?

Een goed dossier

- Individuele toetsing – elk dossier/verloop anders
- Juridisch kader

Vb toets verzekeringsarts anders dan toets Wmo. Bij de eerste verminderde mogelijkheden als gevolg van ziekte of gebrek, bij Wmo mensen zolang mogelijk thuis kunnen wonen. Bij Wmo bredere doelgroep, gaat om zelfredzaamheid en participatie

- Belang onderbouwing: situatieschets, bezoeken artsen/specialisten, artsenrapportages (duiding/objectivering klachten), getuigenissen
- Argumentatie. Welke redeneringen worden gebruikt. Welke argumenten breng je er tegenin. Heel individueel.

Belang artsen(rapportages)

Diagnoses artsen staan veelal centraal in individuele procedures, rechter volgt deze in bijna alle gevallen

- Artsenrapportages laten opstellen. Vaak te laat in procedure.
- Alle gegevens meesturen. Expert moet beargumenteren als hij afwijkt van opinie arts/zorgverlener of onderzoeker
- Verschillende diagnoses mogelijk (differentiaal diagnose): EHS, ongedifferentieerde stoornis/SOLK/somatoforme stoornis, waanstoornis, angststoornis
- (Evt.) objectiveerbaarheid lichamelijke en/of psychische klachten (toetsbaar, reproduceerbaar, consistent)
- Consistentie klachten en blootstelling. Als er een consistent en plausibel beeld is dat beperkingen als gevolg van EHS bevestigt kunnen beperkingen in acht worden genomen. Eenduidige diagnose daarbij niet noodzakelijk
- Eisen die aan artsenrapportages worden gesteld

Definities/erkenning EHS

- WHO: officiële titel Idiopathic Environmental Intolerance (IEI) – definitie uit 1996 – vallen meerdere ziekten onder. Erkenning klachten maar niet de relatie met EMV. Behandeling gericht op klachten, niet op reductie EMV
- Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB) – gebruikt IEI en angststoornis
- Finnish Institute of Occupational Health (FIOH) - erkenning via ICD-10-codering 68.81 (symptomen, tekens, abnormale resultaten van klinische of andere onderzoeksprocedures en niet nader omschreven aandoeningen waarvoor geen elders in te delen diagnose is opgenomen)
- Spaanse minister van Volksgezondheid gebruikt ICD-9-CM onder non-specifieke allergieën (code 995.3) voor de verminderde tolerantie voor draadloze telefoons, zendmasten, mobiele telefonie en WIFI. Dit blijkt uit een Spaanse rechtbankuitspraak van 6 juli 2016.
- Andere mogelijke ICD-codes: Z58 Problems related to physical environment; Z58.4 exposure to radiation; W90 Exposure to other nonionizing radiation; W91 Exposure to unspecified type of radiation

Definities/erkenning EHS

Richtlijnen/onderzoeksgroepen van artsen:

- EUROPAEM EMF-richtlijn 2016 voor de preventie, diagnose en behandeling van EMF-gerelateerde gezondheidsproblemen en ziekten <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/reveh-2016-0011/html>
- Richtlijn van de Oostenrijkse artsenorganisatie OAK uit 2012 voor de diagnose en behandeling van EMV-gerelateerde gezondheidsproblemen en ziekten (EMV-syndroom)
- Franse onderzoeksgroep dat onderzoek doet naar EHS en MCS. Uitgevoerd door ARTAC (Association for Research and Treatment of Cancer) en ECERI (European cancer and environment research institute) <http://www.ehs-mcs.org/en/#>
- PHIRE (Physicians' Health Initiative for Radiation and Environment. Onafhankelijke vereniging van artsen en specialisten. Doel: voorlichting verbeteren over de gezondheidseffecten van EMV; verzamelen, delen bekritisieren onderzoek en doen van eigen onderzoek
- Vragenlijsten van professor Hillert (Zweden) worden in Zweden gebruikt om te objectiveren, toegespitst op elektrogevoeligen

Erkenning EHS Nederland

- Kennisbericht EMV op het werk (2016), implementatie richtlijn 2013/35/EU - Niet uitgesloten dat blootstelling aan EMV gezondheidsklachten verergert. Adviseert evt. proportionele maatregelen werkvloer omdat elektrogevoeligen aangeven dat ze beter functioneren bij vermindering blootstelling.
- GGD Handreiking Elektrogevoeligheid (2016) - niet mogelijk te concluderen dat er een oorzakelijk verband is tussen de blootstelling aan EMV en klachten maar ook niet mogelijk om te concluderen dat de klachten een psychische oorzaak hebben. Klachten door EMV niet uit te sluiten
- Denkgroep medische hulp bij elektrogevoeligheid van Kennisplatform (2013)- Zowel richting GGD-en als richting huisartsen moet duidelijk gemaakt worden dat geaccepteerd moet worden dat er mensen met EHS klachten zijn. Bewustwording van EHS zou al in de artsenopleiding moeten plaatsvinden. Hellen Woutersen Koch (wetenschappelijk medewerker NHG) Elektrogevoeligheid is een SOLK, het is somatisch onvoldoende verklaard, er is voor een aantal dingen wetenschappelijk bewijs, maar voor een aantal dingen ook niet.
- Kennisbericht Elektrogevoeligheid (2012) – als eerste mogelijke oorzaak wordt EMV genoemd. Geven aan dat het beperken van de blootstelling en het leren omgaan met de gezondheidsklachten helpt om de klachten te verminderen.

“EHS bestaat niet”

Bij arbeidsongeschiktheid: afwijzing want geen sprake van ziekte of gebrek: gezondheidsklachten door EMV “niet als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte of gebreken” (CRvB, 7 november 2019 17/4029 ANW) en “Geen beperking a.g.v. elektromagnetische hypersensitiviteit. EHS wordt niet in de medische wetenschap erkend.” (Rb Midden Nederland, 23 augustus 2021)

Hier alleen gekeken naar diagnose. Echter ook zonder diagnose, oorzaak gezondheidsklachten en zonder lichamelijke afwijkingen kan sprake zijn van arbeidsongeschiktheid (RMAO en SB en jurisprudentie)

Definitie ziekte: afwijkende toestand van het menselijk organisme met een vermindering van autonomie die zich uit in stoornissen, beperkingen en handicaps (participatieproblemen)

Stoornissen: vermindering of verlies lichamelijke of psychische functie

Beperkingen: vermindering/verlies activiteiten

Handicaps: sociale rolvulling

Arts verplicht ook zonder diagnose de stoornissen, beperkingen en handicaps vast te stellen. Bij consistent geheel kan arbeidsongeschiktheid bestaan. Diagnose = middel geen doel

“EHS bestaat niet”

CRvB: niet per se doorslaggevend dat exact valt aan te wijzen aan welke ziekte/gebrek de klachten zijn toe te schrijven. Arts dient in onderzoek de (somatische en/of psychische) klachten objectiveren.

Moet gaan om objectief medisch vast te stellen stoornis. Objectief vaststellen: gebaseerd op feiten

Toetsbaar - vastlegging van de feiten

Reproduceerbaar - beroepsgenoten nemen dezelfde feiten waar en komen tot dezelfde vaststelling. Dit o.b.v. vakkundige constatering van feiten en zo min mogelijk beïnvloed door de vooronderstellingen en emoties.

Consistent - logische samenhang gebaseerd op waarneming. Eerste waarnemingen zijn claim en de klachten cliënt. Deze toetsen op onderlinge samenhang en aan datgene wat hij verder bij zijn onderzoek hoort, ziet, voelt of eventueel ruikt. Hij vergelijkt deze waarnemingen en vult ze aan met die van anderen zoals bedrijfsartsen, werkgevers, behandelend artsen, (arbeids)deskundigen en collega's van de cliënt.

Plausibiliteit - de verzekeringsarts moet objectiveren, plausibel maken (= activiteit). Dus niet: “EHS bestaat niet”

Indien geen oorzaak en er is wel bij de medisch deskundigen een vrijwel eenduidige, consistente en medisch gemotiveerde en verantwoorde opvatting dan kan ongeschiktheid tot werken voldoende aannemelijk zijn. Dus ook als de ziekte of gebrek niet duidelijk is of verschillen de deskundigen tot op zekere hoogte van opvatting. Dan kan sprake zijn van toereikende objectieve vaststelling van ongeschiktheid.

Casussen

Persoon uitgevallen op het werk door wifi-router: door werkgever gestuurd naar NCvB – Kijkt naar klachten: “Neem klachten serieus en (laat) ze systematisch onderzoeken” NCvB gelooft niet dat straling de oorzaak is, maar gaat uit van het nocebo-effect = vorm van angststoornis. Ze gaat wel uit van de integriteit van de gezondheidsklachten en gebruiken de definitie IEI. Advies: onverstandig opvattingen persoon over wifi en gezondheid te negeren. Kijkt naar investeringen om zo min mogelijk last te hebben van “straling”. Behandeling “deprogrammeren” via cognitieve psychotherapie. NCvB stelt dat evenals bij andere angststoornissen niet alleen sprake is van subjectieve klachten maar ook van objectieve reacties van het autonome zenuwstelsel bij blootstelling aan de vermeende “boosdoener”. Deze reacties maken werken in een omgeving met deze “boosdoener” onmogelijk, leidend tot uitval op medische gronden. Angst voor straling niet weg te nemen dan re-integratie onmogelijk. Arbeidsongeschikt verklaard.

Vrouw (definitief) uitgevallen na plaatsing wifi-hotspots, vier keer poging tot re-integratie. Verzekeringsarts: oorzakelijk verband blootstelling en gezondheidsklachten niet aanwezig. Er is volgens de Gezondheidsraad echter wel een verband tussen klachten en veronderstelling blootgesteld te worden. Daarom is in Functionele mogelijkhedenlijst (FML) opgenomen dat blootstelling aan WIFI straling en andere vormen van straling niet wenselijk is.

Vrouw uitgevallen op werk na plaatsing wifi-router. Beoordeling verzekeringsartsen (7!). Diagnose afhankelijk van gekozen invalshoek. Volgens behandelend artsen consistentie tussen hebben van klachten en blootstelling aan straling. (grote) angst blootgesteld te worden omdat dat leidt tot lichamelijke klachten. Dus fysieke en psychische klachten. Hier gekozen voor EHS.

WMO-voorziening aan persoon toegekend. Na onderzoek naar de (medische) situatie blijkt dat de aanpassing (folie voor de autoruiten) de ervaren problemen kunnen worden opgelost. Zie verder artikelen WMO op website stichting EHS

Eisen medische rapportage

Deskundigheid

- Expert doet uitspraken o.g.v. van zijn kennis van de actuele of destijds vigerende richtlijnen en protocollen of wetenschappelijk en professioneel inzicht
- Expert doet geen uitspraken die buiten zijn vakgebied of anderszins buiten zijn competentie vallen. Expert moet zelf de grenzen van zijn deskundigheid onderkennen en evt. aan de aanvrager zal moeten berichten dat een bepaalde vraag daarom voor hem niet te beantwoorden is

Onbevooroordeeldheid

- Expert heeft een open en onbevooroordeelde houding t.o.v. verbale en non-verbale uitingen van de onderzochte over diens gezondheidstoestand, en t.o.v. medisch-wetenschappelijke gegevens over de aard en het beloop van ziektebeelden of syndromen

Mogelijkheden medische rapportage

Belang zorgvuldige en juiste rapportage want rechter volgt meestal deskundige

- Correcties op verslag van het onderzoeksgesprek (anamnese) op eventuele feitelijke vergissingen of onjuistheden
- Gelegenheid inhoudelijk te reageren op de bevindingen en conclusies van de expert
- Mogelijkheid klacht in te dienen als arts zich niet houdt aan deze eisen. Arts in dat geval tuchtrechtelijk verwijtbaar. Goede stok achter de deur.

Casus: Vrouw valt uit op werk en laat zich op advies arts diagnosticeren door polikliniek psychosomatische klachten. De psychiater stelt de diagnose ongedifferentieerde somatoforme stoornis. Daarnaast dat patiënte alles attribueert aan straling en er weinig tot geen ziekte-inzicht bestaat. Betrokkene vraagt om een rectificatie en stelt dat de psychiater niet deskundig is hierover te oordelen. De psychiater erkent dit en geeft aan dat hij onvoldoende kennis had van de materie om een dergelijke causale relatie aan te nemen of te verwerpen.

Jurisprudentie

Belang jurisprudentie

- Inkleuring van de wet
- Aanknopingspunt rechtspraak in latere, soortgelijke gevallen, geeft dus richting
- Ook bij ongegronde uitspraken, kan rechter op terugvallen, maar geeft ook inzicht in wat afwijzingsgronden zijn en hoe je deze kan pareren
- Nationale en internationale jurisprudentie
- Jp over EHS, onderwijs, werk, Wmo, zendmasten (gezondheidsrisico's, specifiek over 5G, koeien), of richtlijnen adequaat zijn, slimme (water)meter, hersentumoren, voorlichting

JP - werk

Rb Cergy-Pontoise, Frankrijk, 17 januari 2019, nr. 1608265, EHS opgelopen door werk. Voldoende waarschijnlijk dat werknemer EHS heeft opgelopen door zijn werk. **Dit ondanks het gebrek aan medische consensus** over een causaal verband tussen langetermijnevolgen voor de gezondheid en blootstelling aan EMV. De werknemer is op zijn werkplek langdurig en significant blootgesteld aan EMV van meerdere frequenties, waarvan sommige atypisch, wat geleid heeft tot reële en medische invaliderende aandoeningen, die zich twee jaar na het begin van zijn dienstverband hebben ontwikkeld. Ook door het niet bestaan van een eerdere aandoening of andere externe factoren, is het voldoende aannemelijk dat de EHS van de werknemer verband houdt met zijn werk.

Hoogerechtshof Aragon, Spanje, 5 december 2018, nr. 0000695/2018, bedrijfsongeval door EMV Het hoogerechtshof bekrachtigt uitspraak rb (Zaragoza, nr. 0000553/2017) die aan de hand van deskundigenrapporten en artsenrapporten oordeelt dat sprake is van een bedrijfsongeval omdat het werk de belangrijkste oorzaak was van zijn ziekte en zijn klachten daar ook verergerden. Het maakt daarbij niet uit dat de **blootstellingslimieten niet overschreden worden, aangezien er werknemers zijn die al reageren bij lagere blootstellingsniveaus**. Deze houden nl. rekening met de gemiddelde waarden en niet met gevoelige of genetisch vatbare personen of die door persoonlijke omstandigheden alleen tegen lagere blootstellingsniveaus kunnen.

Rb Yvelines, Frankrijk, 27 september 2018, nr. 15-00718/V, bedrijfsongeval door EMV Technisch medewerker wordt onwel op zijn werk door een groot aantal mobiele telefoons en tablets op zijn werkplek. Hij heeft een versnelde hartslag en duizeligheid en valt op de grond. De rb oordeelt dat er duidelijke en consistente indicatoren zijn dat sprake is van een bedrijfsongeval: het onwel worden is een precieze en plotselinge gebeurtenis en er is geen externe oorzaak gemeld door de ziektekostenverzekering en ook niet wordt geobjectiveerd door de arts. Daarnaast zijn de adviezen van de bedrijfsarts, dat hij alleen geschikt is voor een functie in een EMV-arme omgeving en om overplaatsing wordt gevraagd, niet gevolgd.

JP - werk

Hoogerechtshof Madrid, 6 juli 2016, nr. 588/2016, erkenning EHS, werknemer volledig arbeidsongeschikt Het hoogerechtshof oordeelt dat een man volledig arbeidsongeschikt is voor zijn werk als telecom-ingenieur als gevolg van EHS. Hierdoor kan hij niet in een omgeving werken waarin hij blootgesteld wordt aan EMV. De rechter oordeelt echter dat geen sprake is van een absolute permanente arbeidsongeschiktheid aangezien er omgevingen zijn – de zogenaamde ‘witte zones’ – zonder EMV.

Rb Toulouse, Frankrijk, 8 juli 2015, werkneemster uitkering vanwege EHS De rb oordeelt dat een werkneemster voor 85% arbeidsongeschikt is vanwege haar EHS. Ze heeft een substantiële en duurzame beperking voor toegang tot werk. De arts heeft aangegeven dat de beschrijving van de klachten onweerlegbaar zijn en dat deze verdwijnen als de oorzaak wordt weggenomen en hij concludeert dat de werkneemster een functionele beperking heeft.

Rb Den Haag, 14 maart 2007, 639234/07-50084, over arbeidsongeschiktheid werknemer, geen van de deskundigen gevoeligheid voor straling als onmogelijk afgewezen. De rb oordeelt dat werknemer arbeidsongeschikt is. De klachten – fysiek en psychisch – worden door vele artsen en andere deskundigen bevestigd. (..) geen van de deskundigen heeft nadelige gevolgen van gevoeligheid voor elektromagnetische straling als onmogelijk afgewezen.

JP – slimme meter

Hof van Beroep Bordeaux, Frankrijk 17 november 2020, n° 19/02419, over slimme meter en noodzaak beschermen personen met EHS De rechter oordeelt dat Enedis zich niet kan beroepen op een "wettelijke verplichting" om haar nieuwe Linky-meters te installeren. De Europese richtlijn waar Enedis naar verwijst leggen volgens het Hof een dergelijke verplichting geenszins op. Het bedrijf zal ook personen met EHS moeten beschermen. Zij klagen over de gezondheidseffecten door EMV en hebben volgens de rechter aangetoond - door het overleggen van nauwkeurige en gedetailleerde medische attesten - dat zij schade hebben geleden door blootstelling. Enedis zal daarom aanpassingen moeten doen.

Rb Tours, Frankrijk, 30 juni 2019, nr. RG 19/20244, verwijdering slimme meter De rb vraagt om verwijdering van de Linky-meter om medische redenen van dertien individuen. Voor een van hen, een 7-jarig kind dat in Tours woont, oordeelt de rb dat chronische vermoeidheid en slaapmoeilijkheden verband houden met de slimme meter, zo blijkt uit medisch onderzoek. Voor alle gevallen moeten er niet op afstand uitleesbare meters geplaatst worden.

Hoogrechtshof Grenoble, Frankrijk, 17 november 2016, vovo, verwijdering slimme watermeter Het hooggerechtshof oordeelt dat een slimme watermeter moet worden weggehaald, omdat de bewoonster van het appartement EHS heeft en het haar gezondheid anders verder schaadt. Het gaat hier niet alleen om haar eigen watermeter maar ook die in de ruimte beneden het appartement.

JP - onderwijs

Hoogerechtshof, 18 juli 2022, Verenigd Koninkrijk UA-2022-000328-HS Hof gaat mee in verklaringen schoolpsychologen die haar en haar ouders geloofwaardig vonden in hun beschrijving van haar symptomen en beschreef haar symptomen als "slopend wanneer zij zich voordoen", en daarom "een heel schooljaar buiten het onderwijs stond". Het Hof oordeelt dat als de school kiest voor wifi-onderwijs, voor het kind speciale onderwijsvoorzieningen nodig zijn

Hof van Beroep Californië, Tweede District, Achtste Afdeling, 18 februari 2021. Lerares ontwikkelt snel klachten (hoofdpijn, misselijkheid) na installatie wifi-systeem Ze klaagt de school aan vanwege discriminatie. De school heeft geen aanpassingen gedaan en heeft represailles tegen haar genomen. Het hof van beroep oordeelt dat de lerares haar vordering wegens het niet voorzien in redelijke aanpassingen voor haar handicap (EHS) voldoende heeft onderbouwd.

Rb Firenze, Italië, februari 2019, voorlopige voorziening De rechter oordeelt dat router/hotspots per direct moeten worden uitgeschakeld vanwege het risico voor de gezondheid. Zeker voor de leerling die lijdt aan EHS wat een ernstige aandoening is. Dit is door artsen – wat blijkt uit de overgelegde documentatie aan de rechtbank – ook aangetoond. Volgens de rechter is van belang dat de school internet goed kan garanderen ook zonder draadloze apparatuur, namelijk met een bekabelde verbinding.

JP – Wmo

Rb Gelderland, 27 juni 2019, AWB 17/4753, onjuiste maatstaf als alleen onderzocht wordt of sprake is van aantoonbare medische beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Daardoor is immers niet beoordeeld of eiser beperkingen ondervindt in zijn zelfredzaamheid doordat hij, zoals hij stelt, zijn woning niet op een normale manier kan gebruiken. Evenmin is beoordeeld of de gestelde beperkingen voortkomen uit andere oorzaken. Beroep ongegrond want volgens de deskundige kan persoon zonder verdere ondersteuning, met de reeds door hem getroffen maatregelen, redelijk functioneren in zijn woning en zijn er geen beperkingen in de zelfredzaamheid.

Rechtbank Arnhem, 19 mei 2009, AWB 08/4505, De Wmo is uitdrukkelijk niet beperkt tot personen die door ziekte of gebrek aantoonbare beperkingen hebben, maar uitgebreid tot de ruimere groep van mensen die beperkingen in hun zelfredzaamheid ondervinden. Verder oordeelt de rb dat onder het voeren van een huishouden begrepen te worden het aanwezig zijn in de woning. Nu eiser stelt daarbij beperkingen te ondervinden, is het aan verweerder om ter zake zo nodig maatwerk te leveren. Gemeente moet bij het nemen van een nieuw besluit onderzoeken wat voor soort beperkingen de klachten betreffen en als een voorziening wordt toegekend welke kwalificeert als compensatie van de beperkingen op het gebied van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie.

Slotopmerkingen

- Nog een weg te gaan
- Kleine openingen zoeken, dynamisch proces
- Juiste insteek bepalen

Diagnostisch meer opties: EHS (reële stoornis, adequate reactie), psychosomatische klachten of somatoforme stoornis (SOLK), angsstoornis, waanstoornis

Zowel beperkingen in sociaal functioneren (angstklachten) als fysieke beperkingen spelen mee, ook EMV, beperkingen in functioneren ontstaan in verkeerde omgeving

- Van groot belang artsenrapportages. Zorgen voor een groep artsen die EHS serieus neemt en kan diagnosticeren

Dank voor je aandacht!